

وزارت آموزش و پرورش
سازمان آموزش و پرورش استان
اداره آموزش و پرورش شهرستان

موضوع

پرورش زنبور عسل

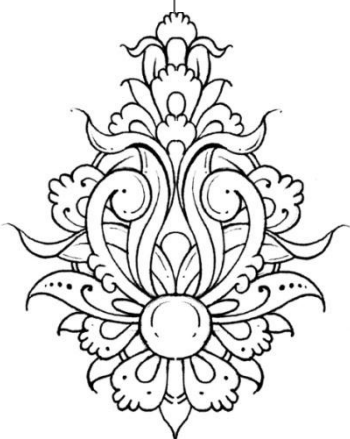
دبیر

.....

تهیه کننده

.....

..... دبیرستان

فهرست مطالب

- مقدمه ۱
- تحولات صنعت زنبور داری در طول تاریخ..... ۴
- توصیف پروژه..... ۱۰
- توجیه پروژه..... ۱۱
- امکانات..... ۱۲
- راه های شروع زنبور داری برای مبتدیان ۱۴
- اشتغال زایی..... ۱۷
- راههای شناسایی عسل طبیعی..... ۱۸
- میزان اجرایی بودن طرح..... ۲۱
- سرمایه لازم جهت شروع پرورش زنبور عسل..... ۲۲
- بازاریابی..... ۲۲
- فهرست منابع ۲۴

تاریخچه زندگی و قدمت زندگی زنبور عسل روی کره زمین، زندگی اجتماعی زنبور عسل در یک کلنی، نظم اجتماعی حاکم در کندو، قدرت خارق العاده زنبور عسل در معماری و ساختن حجره های مومی شان، موروثی بودن عموم اطلاعات کاربردی، ویژگی های خاص زیست شناسی، قدرت منحصر به فرد زنبور عسل در تبدیل شهد گیاهان یا شربت شکر به عسل به عنوان یک غذای پر انرژی و دارویی شفا بخش، قدرت این حشره در ساختن موم و موم بافی، جمع آوری بره موم و کاربرد آن، ساختن شاه انگبین و چگونگی استفاده از آن و ساختن زهر به منظور استفاده از آن در هنگام دفاع و به عنوان یک داروی مهم و از همه این شگفتی ها مهم تر، قابلیت منحصر به فرد زنبور عسل در جمع آوری گرده گیاهان و گرده افشانی بسیاری از گیاهان گلدار که با این ویژگی، بطور مستقیم و غیر مستقیم حدود ۵۰٪ غذای بشر تامین می شود و بسیاری از گیاهان و حیوانات امکان ادامه حیات می یابند.

میزان تولید محصول عسل به آب و هوا، نژاد زنبور و مدیریت زنبوردار بستگی دارد. در نقاط خوش آب و هوا، گیاهان و رستنی های فراوان می رویند و در فصل گلدهی، محصول عسل خوبی از آن نقاط برداشت می شود. همچنین نژاد های فعال زنبور عسل عمل گرده افشانی گیاهان را نیز بهتر انجام می دهند. عامل مدیریت در زنبورداری همچون سایر امور از اهمیت ویژه ای برخوردار است، زیرا یک زنبوردار ناآگاه نه تنها قادر به عسل گیری از زنبورهای عسل نخواهد بود، بلکه به راحتی کلنی های خود را به کشتن می دهد. بنابراین آشنایی به فنون زنبورداری و داشتن اطلاعات علمی و تجارب عملی از مهم ترین واجبات کار با زنبور عسل است.

میانگین تولید عسل شهد هر کندوی جعبه ای در ایران و سایر کشورهای آسیایی ۷ کیلوگرم ، در کشورهای اروپایی و روسیه ۱۰ کیلوگرم، در آمریکا ۲۱ کیلوگرم، در نیوزلند ۳۰ کیلوگرم، در استرالیا ۳۶ کیلوگرم، در کانادا ۴۰ کیلوگرم و در نقاط پرگل کانادا گاهی به ۸۰ کیلوگرم می رسد. بدهی است مقدار تولید عسل شهد در نقاط مختلف کشور و حتی نقاط مختلف هر شهر متفاوت است و به طور عمده به فراوانی منابع شهد، شرایط آب و هوایی و مدیریت زنبوردار بستگی دارد. باید توجه داشت که علی رغم اعلام آمار میانگین ۷ کیلوگرم تولید عسل شهد به ازای هر کندو در سال، در برخی نقاط خوش آب و هوا سرسبز کشور، زنبورداران آگاه، باتجربه و فعال در امر کوچ دهی به موقع زنبورستان خود، توانایی تولید عسل شهد به میزان بیش از ۵۰ کیلوگرم به ازای هر کندو را دارند.

به نظر می رسد که در کشور ما، با توجه به عدم استفاده یا استفاده ناصحیح از ظرفیت شهد دهی بسیاری از باغ ها و مزارع و نیز برخی نقاط مرتعی و جنگلی که مورد استفاده زنبورداران قرار نمی گیرد ، تاکنون از بخش قابل توجه ای از ظرفیت واقعی تولید عسل استفاده نشده است. در این سهل انگاری، زنبورداران از تولید کمتر عسل شهد خسارت می بینند. اما خسارتی که در قالب کاهش محصول و نامرغوبیت محصول به کشاورزان و باغداران و در آمد ملی وارد می شود، بسیار قابل توجه تر است. تاکنون در ایران، از ظرفیت های تولید عسل به خوبی استفاده نشده است؛ یعنی ، در برخی نقاط تراکم استقرار زنبورستان ها را داشته باشیم و در برخی نقاط، زنبورستان های کافی مستقر نشده است. حال آنکه برای بدست آوردن بیشترین مقدار عسل و بالاترین بازده زنبور عسل در گرده افشانی ، باید اولاً هر جا که گیاهان شهد زا و نیازمند زنبور عسل می رویند، تعداد مناسب کندو مستقر کنیم و ثانیاً تعداد کندو هایی که در یک منطقه یا در هر هکتار از یک باغ یا مزرعه مستقر می کنیم کمتر یا

بیشتر از شمار مناسب نباشد. چنانچه شمار کندو ها در یک باغ، مزرعه یا منطقه، بیشتر یا کمتر از حد مناسب باشد؛ هم زنبوردار و هم باغ دار یا مزرعه دار به نوعی خسارت می بینند.

مسائل مربوط به زنبورداری؛ از جمله، ظرفیت تولید عسل توسط هر کندو، عسل شهد یا مخلوط شهد و شربت، قیمت عسل، درآمد زنبوردار و از همه مهمتر «نقش زنبور عسل در افزایش تولید و مرغوبیت محصولات زراعی و باغی» باید مورد توجه مسئولین قرار گیرد و شرایط مناسب برای توسعه منطقی زنبورداری در ایران فراهم شود. این مورد حساس باید جدی گرفته شود تا مبادا آن که از برخورد سلیقه خریدار عسل و میزان درآمد زنبوردار، پرورش زنبور عسل و در نتیجه میزان تولید در کشاورزی و باغداری و قابلیت حفظ مراتع و جنگل ها در معرض خطر جدی قرار گیرد.

اگر به زنبورداری فقط به عنوان حرفه ای که در آن عده ای مشغول تولید عسل هستند نگریسته شود، فقط به اندازه میزان تولید عسل باید برای آن اهمیت قائل شویم؛ اما باید بدانیم که ما برای افزایش تولید و مرغوبیت بسیاری از محصولات گیاهی زنبورداری کنیم که در آن محصول عسل یک عایدی جانبی است. لذا اهمیت پرورش زنبور عسل، صدها برابر بیشتر از ایجاد شغل و تولید عسل است، زیرا حدود ۸۰٪ کل تولید بسیاری از درختان میوه و محصولات بذری به گرده افشانی شدن توسط زنبور عسل بستگی دارد که در غیاب این حشره، سایر حشرات گرده افشان نیز قادر به انجام وظایف زنبور عسل نخواهند بود. ما زمانی می توانیم یک مقایسه منطقی و صحیح از ارزش فرآورده های زنبور عسل در مقابل ارزش عمل گرده افشانی این حشره داشته باشیم که بتوانیم طبیعت بدون زنبور عسل را بررسی کنیم. چراکه در طبیعت بدون زنبور عسل، نه تنها عسل تولید نمی شود و میزان محصولات زراعی، باغی، مرتعی و جنگلی به شدت کاهش می یابد، بلکه قسمت اعظم رستنی های